

V. 41. I. 1. § 1 - 3 DEUS ADJUVATORIUM MEUM!

In cuius Nomine

Permissu ac decreto

Amplissimæ Facultatis Juridicæ

In Academia Wittebergensi

DISPUTATIONEM INAUGURALEM

De

JURE DOMINII

PRÆSES

VIR Nobilis, Amplissimus ac Consultissimus

DN. MICHAEL LEDERERUS,

J. U. D. Facultatis Juridicæ Assessor
gravissimus.

Et

RESPONDENS

MICHAEL MÜLLER Neo-Rupp-March.

PRO LICENTIA

In utroq; Jure summos honores

ac privilegia consequendi

Publico Eruditorum Examini fistis

In Auditorio majori

Horis Ante & Pomeridianis

ad diem Maij

Diss. jur. civ.

152, 62

WITTEBERGÆ

•, pis JOHANNIS RÖHNERI, Academ. Typogr.

Anno M DC LIX.

DEUS adjutorium meum!

Παρεπομπή.

Dicitur Andectæ nobis sacræ loqvuntur (a) qvod DEUS Optimus Maximus, postquam mundum, qvæq; is continet, condiderat, hominem pro ineffabili suâ bonitate in eundem introductum Dominum constituerit, adeoq; generliter jus in res hujus inferioris naturæ ei contulerit; qvod ipsum post dissipatas diluvii aquas denuò est factum. (b) Hoc jus, quo in res creatas homo ex istâ Dei concessione utitur, sine dubio in naturali ratione fundatur, adeoq; rectæ rationi ac divinæ voluntati est congruum, qvia ratio ipsa, qvâ homo solus reliquis animantibus antecellit, est à Deo. Duo autem omnino fuerunt modi, qvibus istud jus in actum potuerunt deducere homines, primo, eundo in proprietatem, ipsamq; sibi acquirendo, secundo, nudam ex rebus utilitatem percipiendo, proprietatem in communi relictâ: posterior hic placuit maximè primis mortalibus; (c) Ex qvibus apparet, qvod juxta divinæ traditionis formulam primis mortalibus universa terra simpliciter fuerit subjecta, qvi tamèn eâ fuerunt simplicitate, ut in commune colligere maluerint; (d) Ex qvo tamèn inferendum non est, quasi in initio rerum nihil proprii fuerit; qvicquid enim vitæ ac corporis requirebat necessitas, illud utiq; ratione usus, qvi in rebus fungilibus in abutendo consistit, in individuo factum est proprium: deinde rei immobilis à qvoq; occupata usus proprius, usq; dum illâ re uteretur, cessit occupanti. Etenim simul atq; quis re semel occupatâ non

A 2

am-

amplius utebatur, poterat eam aliis in suum usum licite transferre. (e) Displicuit verò ista communio propter multitudinem controversiarum, plurimaq; incommoda alia, qvæ inde subinde pullulabant aucto genere humano, eoq; in malitia atq; libidinem magis magisq; prolabente; adhæc qvisq; statu societatis ita exigente, qvod occupavit id postea tanquam proprium retinuit. Qvo ipso communi voluntate & consensu distincta sanctitatem, sunt à gentibus rerum dominia; (f) hæc etiam Deus in decalogo, (g) & Christus in Novo Testamento probat, (h) qvæ ipsa etiam ob insignem utilitatem de tempore ad tempus ad mores nostros pervaserunt. Prælibare hæc visum fuit, cum omnis disputatio nostra de JURE DOMINII futura sit.

(a) *Gen.1. vers.28. & seqq.*

(b) *Gen.9. vers.1.2.3.*

(c) accuratè de eâ re disserit *Excell. Dnus. Hahnius in observationibus ad Wesemb. tit. de acqv. rer. dom. num.13. verb. adjus naturæ, juncta observatione ad tit. de J. & J. num.14. verb. tribuamus cuiq; suum, & ad num.16. verb. ut sunt distinct. dominorum.*

(d) *Unde Seneca in Octavia act.2. ait: pervium cunctis iter, communis usus omnium rerum fuit; Et Justin. lib.43. erant Saturni ævo omnia indivisa omnibus, & communia, veluti unum cunctis patrimonium esset.*

(e) *Hinc usus rerum universalis vice proprietatis fuit, Hugo Grotius de J. B. & P. lib.11. c.2. n.2. & Hahnius in disput. de jure rerum conclus.12.*

(f) §.2. *Inst. de J. N. G. & C. l.5. ff. de J. & J. & I. s. f. de acqvir. rer. dom.*

(g) *Exod.20. vers.15.*

(h) *arg. Mattb.18. vers.23. & 19. vers.22.*

THESES

THESIS. I.

DE Domino (nostris tibus Eigenthumb) disputaturum prius nosse oportet unde ejus nomen descendat, (a) Estq; so- lenne illud & familiare JCtis notitiae rei præmittere principia nominis, & ab allusione exordiri (b) Est autem à domo appellatum (c) nec olim fuerat latius & amplius dominium, qvam qvod habitationis nostræ finibus contineretur. Cui rei etiam argumento est, qvod qvi domui præsit, ejusq; imperium teneat, cum ei familiam omnem parere oporteat; is verè Dominus sit, tanquam domus moderator atq; Imperator (d)

(a) argum. l.1. in princ. ff. de f. & f.

(b) l.1. ff. de rebus creditis. l.1. ff. de acquir. posses.

(c) Wesenb. in parat. de acquir. rer. dom. num. 2. Cujacius 10.

obs. 16.

(d) l.13. C. de usufr. l.195. §.2. ff. de V.S. Ulpianus patrem familias esse finit, qvi in domo dominium, h. e præminen- tiā, aut, ut illic latiniūs interpretatur Alciatus, moderandū arbitriū ac potestatem habet.

II.

Vocabulum Domini multipliis est sensus. Veteres accepere pro convivio, qvod domi celebrabatur, & Dominium pro eo, qvi convivium exhiberet, (a.) Hodiē significat qvamlibet potestatem seu facultatem legitimam ad aliquid (b) idq; latissimo in significatu.

(a) Cujacius lib.11. obs.12. & dominia distincta esse censentur à sodalitiis, qvod illa domi à privatis, hæc solennibus in locis à Magistratibus præbeantur, Conan. lib.10. c.5. n.7.

(b) Seqvemur in tantâ Dd. sibi contradicentium multitudine vestigia Excell. Dni. Habnii in disp. de jure rer. concl.35. & 36. & accuratius in comm. ad Wes. de acquir. rerum dom. num. 3. Sic Dominus litis dicitur, & dominium litis pertinere ante litem contestatam ad eum qvi procuratori mandavit l.1. C. de sent. & interl. omnium jud. post litem contestatam ipse procurator dicitur Dominus l.22. & 23. C. de Procurat. l.4. §.f ff. de appell. Sic ea qvæ sunt potestatis dominicæ, patriæ & tutoriæ complectitur l.215. de V.S. & tutor si suo officio recte fungitur, Dominus

loco habetur l. ad ea 157. ff. de reg. Jur. Sic Imperator ratione Jurisdictionis dicitur Mundi Dominus in L. 9. ad L. Rhod de jact. Sic omne jus, qvod quis habet sive in personam sive in rem potest dici dominium, qvod etiam thes. præced. attigimus per l. 195, §. 1. & 2. ff. de V. S. Synonima sunt meum, tuum, suum, quibus & jus, qvod circa rem est l. 25, de O. & A. sc. jus in re, l. 14. §. 2. de except. rei judicat. & ad rem l. 36. ad Scđum Trebell. l. 91. de V. S. & qvod in personas competit §. fin. Inst. de his, quis uel alien. jur. denotatur. Item: patrimonium in pr. Inst. de rer. div. Bona l. 49. ff. de V. S. Dominatio l. 78. de acqvir. vel omitt. bered.

III.

Strictius accipitur pro jure in re, qvod communione rerum sublata privati in res sibi acquisiverunt (a)

(a) Hahn. ad par. Wes. d. acq. rer. dom. num. 3. Ita hereditas Dominium dicitur l. 19. § 3. de castr. pecul. heres appellatur Dominus §. ult. Inst. de hered. qual. & diff. item: hoc sensu Dominium aliud est Servitutis l. 8 ff. pr. de reb. auth. jud. poss. aliud possessionis l. 3. si usus fr. petet. aliud pignoris l. 48. de solut. aliud ususfructus d. l. 3. si usus fr. pet. Hæc talia impropiè dicuntur dominia, cum in qualitates & accidentia corporis naturalis tantum sine comparata.

IV.

Strictissimè capitur pro jure in substantiam rei seu pro eo jure, quo corporis naturalis usus & alienatio est in arbitrio possidentis. (a)

(a) Hahn. supr. laudato loco. Atq; in hâc significatione maxime propriâ acceptum dominium differt ab hereditate arg. l. 19. de her. petit. l. 37. ff. de acqvir. hered. à possessione l. 12. § 1. de acqvir. poss. Creditor negatur esse dominus pignoris l. 19. de damn. infecto usufructarius non est Dominus l. 1. § 1. & 2. ad Scđum Silan. Item opponitur Dominium servituti l. 1. § 3. de remission. l. 19. de damn. infect. Synonima sunt Mancipium, qvod verbum antiquioribus Romanis usitatum fuit in hâc notione: unde apud Varronem lib. 4. de ling. latina legitur: Nihil sat fortuna mancipio: hinc etiam res mancipi & nec mancipi; hinc

hinc mancipatio i. e. civilis translatio Dominii. de qvib. *Ulpian.*
in fragm. tit. 19. Autoritas, qvo verbo utebantur, pro jure legiti-
mi dominii, ut in leg. 12. tabb. qvod subreptum erit, ejus rei
æterna authoritas esto. Dominicum, lib. 2. Feud. tit. 35. ibi:
Episcopi & Clerici ea, qvæ in Dominico habent, olim dederunt,
& hodiè dant. Dominium proprietatis l. 46. §. 1. l. 74. de furt.
l. 4. C. de probat. Proprietas l. recte dicimus 25. de V. S. §. 44. Et
45. Inst. de rer. divis. l. 9. §. 6. Et 7. l. 13. pr. Et §. 1. l. 36. d. acq. rer.
dom. Proprium l. 28. d. acq. rer. dom. l. 10. C. de ædific. priv. Jus
dominii t. t. C. de jur. dom. impet. veritas l. 136. de reg. Jur. & pro-
bat sturc. add. l. n. i. & Dominium absolute.

V.

Dominium (a) est jus (b) constitutum in re corporali (c)
qvo ea propria est. (d)

(a) Qvanquam Jutorum non sit ambire scrupulosam ac
superstitiosam definiendi facultatem; necessarium tamen est
communi Eruditorum consensu rei ipsius præmittere definitio-
men *Cic. lib. 1. Off. Arist. 2. Analyt. 7.* Dissentiunt autem ferè omnes
circa tradendam Dominii definitionem *Treutl. vol. 2. disp. 20. tbes. 1.*
lit. m. Aliter enim definit *Bart. ad l. si quis 17. §. 1. num. 4.* Et *§.*
de acq. poss. qvem pleriq; seqvuntur, & latè propugnat Schurff.
cons. 50. cent. 1. num 1. Aliter Giphanius, Forsterus, qvos refert
Hahn. *ad par. Wes. de acq. rer. dom. num. 3.* Aliter *Coros. 6. mi-*
scell. 20. num. 1. Donell. lib. 9. comm. c. 8. Myns. Wesenb. Treutl. Nos
hic seqvimur cum primis autoritatibus D. Hahnii in *disp. de jure*
rer. Concl. 37.

(b) Jus esse nemo dubitat & patet ex l. si ita 126. §. 1. ff. de
V. O. Vasq. illust. Controv. c. 41. Aliud etiam est res ipsa, aliud
jus rei; sicut differt hereditas à rebus hereditariis.

(c) Quod arguit rubrica de acquir. rer. dom. Et l. 3. §. 5. Et
tot. rubr. C. de jure Dom. impetr. atq; hoc ipso distinguitur ab
obligatione, qvæ est jus in persona l. 25. in pr. ff. de O. Et A. & pa-
tet ex l. 3. in pr. ff. eod. plenius etiam confirmat Vultejus, obliga-
tiones ad jus rerum non pertinere in *Comm. ad tit. Inst. de Oblig.*
in pr. Porro notanter dicimus; Dominium esse rerum corpo-
rularum tantum, non etiam incorporearum contra Vultej. ad pr.
n' u'.

num.20. Inst. de rer. divis. Zoesium in comm. ad ff. de. acquir. rer. dom. n.2. Treutl.vol.2. disput.20. thes 1. lit. L. Stamus a. à partibus Dni. Hahnii, qvi non nisi cum absurditate earum dominium statui posse contendit, in disp. de jur. rer. Concl.13. aut, si aliquid largiendum diversum sentientibus, in significatu minus proprio admittit. ibid. Concl.39.

(d) Hæc vocula constituit differentiam specificam, & facit dominium differre ab usu, usufructu & possessione; qvæ non nisi in rei accidentia & commoda comparata sunt arg. l.13 § 1. de *damna infecto*: istud verò in ipsius rei seu corporis naturalis substantiam, adeò nt non tantum arbitrium ejus liberum utendi, abutendi, negligendi, alienandi, sed etiam vindicandi rem à qvovis possessore penes dominum sit l.13. de rei vindic. § 1. in fin. Inst. de action. Atq; hæc est propria vis ac natura dominii l. fæminæ 3. §. illud s. C. defecund. nupr. seu: effectus dominii proprius Wes. in par. de acq. rer. dom. num.3. Notandum tamen, qvod liberum hoc disponendi arbitrium sœpius aut jure aut conventione impeditur, ut maritus in re dotali, pupillus, furiōsus, prodigus &c. t.t. Inst. qvibus alienare licet vel non l. filius fam. 114. §. Divi 14 ff. de leg. 1. Sic pignoris debitor non potest alienare pignus, qvemadmodum nec creditor, si pactum de non vendendo intercessit l.7. in fin. Et t.t. ff. de dist. pign. Et ibs Wes. n.5.

VI.

Constat Dominium ex proprietate (a) & jure utendi fruendi (b) qvæ conjuncta plenum dominium constituunt; separata separatam habent rationem (c)

(a) per l. si cuius 13. pr. ff. de usufr. l. si tibi 17. ff. qvibus modis ususfr. amitt. l. proprietatis 4. C. de probationibus arg. §. 44. Et seqq. de rer. divis. l. 36. de acquir. rer. dom. atq; dicitur pars integrans pleni dominii Bacchovio ad Treutlerum Vol.2. disp 20. thes. t. lit. K.

(b) faciunt huc modò dictæ leges. Reddit eqvidem Wes. in par. de acq. rer. dom. n.4. Et Paurmeist. lib. i. de Jurisd c. 20. n. 6. partes Dominii essentiales proprietatem & possessionem, qvæ græcis dicuntur ξεπόσις καὶ κτῆσις, Wes. ibid. At verò ex non sapiente

piunt vel *Hahn.* vel *Bacch.* in suis *Comm.* eodem. Illud tandem cum s̄apīus laudato Hahnio defendere sustinebimus, cum rerum dominia ex possessione cōperint l.i. §.i. de acq. poss. ratione acquisitionis dominii esse partes proprietatem & possessionem, post illud acquisitionem nihil inter se habere commune, per l. naturaliter 12. ff. de acq. v. amitt. poss.

(c) Huc pertinet distinctio Ullusfructus in causalem, qvem Dominus habet jure dominii, qvi pars ejus dictiur l. 4. ff. de usuf. uctu & formalem, qvi à proprietate est separatus, qvod patet ex ejus definitione traditâ in l.i. ff. de usufructu in pr. Atq; in hâc notione opponitur proprietas usufructui. Inde in jure recepta distinctio, qvâ alia proprietas dicitur plena, cui conjunctus est ususfructus, alia nuda, à qvâ abscessit ususfructus l.34. & passim ff. de usufructu. l 2. ff. qvibus modis usufr. amitt. l.8. 10. 26. 39 ff. de usu, usufructu & operis &c.

VII.

Species Dominii variæ adferri solent (a) Dividebatur olim in naturale & civile; (b) Et hoc qvidem ex jure Qviritium; illud bonitarium sive in bonis dicebatur; Hoc cum peregrinis commune; illud verò civium Romanorum proprium.

(a) Multiplex est dominii divisio, *Paciūs ad l. proprietatis 4. C. de probation.* Recentiores qvidam adferunt quadrimembrem, qvâ vel est plenum vel proprietatis nudæ, vel ullusfructus vel possessionis, qvæ tamen nominis potius qvâm rei esse videtur. *Griphan. ad §. singulorum 11. Inst. de rer. divisi.* Addunt etiam dominium qvod καὶ ἐλπίδα dicitur. *Wes. in par. de acq. rer. dom. n.4. Hartm. Pistoris qvæst. 38. num. 58. lib. 2. par t. 2.* idq; probare conantur ex §.2. *Inst. de hered. qual. & diff. l. in suis 14. ff de suis & legit. hered.* At verò impropriè tale dicitur, cum filius patre vivente jus nullum habeat arg. l.63, *ad L. Falcidiam*; dominium autem finivimus suprà jus circa rem jam constitutum. *Dn. Hahn. in comm. ad par. Wesenb. de acq. rer. dom. n.4. verb. Filius in bonis.* Nec sapit dominium Eminens Excellent. Dn. Lysero Antecessori Academiæ hujus illustris patrono meo devenerando in disputatione solenni de proprietate rerum thes. 28. & seqq. sunt enim dominia propriè sic dicta privatorum,

qui ea acquisiverunt §.ii. Inst. de rerum divis. & lex naturæ vultus
ne quis locupletetur cum alterius jacturâ l.14. ff. de cond. indeb.
Nec quadrat dominium proprietatis & juris seu rerum corporalium & incorporealium, vid. thes. præced. Plures aliorum circumferuntur divisiones, quas refutatas videre est apud nobiliss.
Dn. Hahn. in disp. de jure rerum concl. 39. Qui idem asserit ex a.
Etas dominii species vix dari posse in Comm. ad Wesenb. num. 4.
verb. Dominii species. Quo facit quod alii simplex & unum do-
minium statunt, Harprecht. ad pr. Inst. de rer. divis. n. 53. & Treutl.
vol. 1. disp. 15. thes. 1. lit. g. & vol. 2. disp. 20. t. 1. es 2. ubi Dominii
divisionem omnino præteriit, quod factum existimat subtilis-
simus Bacchovius ibid. eò, quod dominium ultimam statueret
esse speciem.

(b) L.1. de seq. rer. dom. arg. §.ii. Inst. de rer. divisione Bore-
cholt. in tract. de feud. c.1. n. 14. Zoef. in comm. ad ff. de a. z. d. n. 4.
Wesenb. ibid. num. cod. Quare subtilem differentiam Impe-
rator Justinianus omnino sustulit arg. tit. C. de nud. jur. Opto-
ritum tollendo. Probare rursus eandem videtur Cujac. n. obserp.
35. & Dn. Hahn. in sc̄pius laudata disp. de jur. rer. concl. 40. ad
eum effectum; ut, qui jure singulari est dominus, etiam ejusdem
rei hypothecam habere possit; quodq; in Dominio communī
obtineat contrā. Prioris exemplum redditur mulier quae per
anticipationem domina singitur dotis, & hypothecam tenet
l.4. de collat. l.30. C. de jure dotium, sic legatarius rei legatæ esse
dominus jure civili l.47. defurt. & habet hypothecam l.1. C.
comm. de legat.

VIII.

Dominium aliud est verum (a) aliud quasi perhibetur (b)
sicut possessio alia vera est, alia quasi, & secundum Interpretes,
contractus alius verus, alius quasi, delictum verum vel quasi,
peculium castrense vel quasi.

(a) Verum est quod jure gentium vel civili, §.ii. & seqq.
Inst. de rer. divis. vel jure Prætorio, verè acquisitum est; poste-
rioris generis duo sunt modi (1) quando quis ex decreto secundo
in possessionem mittitur l.5. ff. comm. divid. (2) quando ex edicto
successorio bonorum possessio agnita est l.1. de bonor. possess.

hos

hoc dominium ex jure Prætorio verum & plenum est non utile
arg. l.2. de poss. hered. pet. l.117. de reg. Jur. junct. l.59. cod. Vid.
Dn. Hahn. diss. de jure rer. Concl. 38.

(b) quasi dominium, fictum seu presumptum est, quod revera non est, sed æquitate suadente fingitur arg. §.3. Inst. de actionibus, l.48. de acq. rer. dom. l.136. de Reg. Jur. Et est jus quod habet ille, qui rem bonâ fide & justo titulo possidet, seu, jus in re quod competit ei, cui jus pignoris vel hypothecæ vel servitutis personalis vel realis debetur l. pignus 1. ff. de pignerat. act. l.ii. §.1. l.12. §.1. & seqq. ff. de publiciana in rem actione. Hinc loquendi formulæ freqventes in jure; quasi dominus l. si quis 8. ff. de interrogationibus quodammodo meum l.4 Prætor. §.1. ff. de edendo quodammodo dominam l.1. ff. rerum amotor. loco domidi, l. qui fundum 7. §.3. ff. pro Emptore ad instar proprietatis Ulpian. in l.7. §.6. ff. de public. in rem actione, & qui habet istiusmodi dominium, pro domino facere & agere dicitur l.48. ff. desolut. Res enim habetur jure dominii vel etiam quasi dominii, i.e. si non sit in me translatum dominium, tamen possidendo possum effici dominus, si bona fide & justo titulo rem non vitiosam mihi traditam possideo; unde ista duo consueverunt simul apponi, jure dominii vel quasi. Schneid. ad §.5. Inst. de action. in formato ibid. libello pag. m. 530. quod verbum nota est improprietas, quo non denotatur veritas, sed in universum quæ ad exemplum aliorum in jure introducta sunt, intelliguntur l. id. tempus 14. in fin. ff. de usurp. & usu cap.

IX.

Verum dominium vel est perfectum seu plenum (a) vel minus plenum. (b) Et hoc vel est directum (c) vel utile (d)

(a) Illud est quando quis integrum jus habet; seu: cum quis & proprietatem rei habet & omne ejus emolumentum, arg. l.4. de alim. & cibar. leg. l.46. de usufr. l.ii. C. de action. Empli. l.17. §.fin. de rei vindicat.

(b) Hoc est, definiente Molina, quando is, qui Dominus rei alicujus est, non habet integrum jus in illa, sed pars una juris ad unum pertinet altera ad aliud; faciunt huc l. si cuius 13. pr. ff. de usufr. l. si tibi 17. ff. quib. modis ususfr. amitt.

B 2

(c) Di-

(c) Directum: (quod Practici superius dāß Ober-dōbet gründ-Eigenhūmb appellitānt, unde Dominus directus seu proprietarius der Eigenhūmb Herr / Erb-Herr:) est, qvando qvis tantum habet rei proprietatem: Hoc habet (1) Dominus superficiei arg. l.i. § 4. de superficiebus. (2) dominus feudi arg. 2. Feud. 8. §. quamvis, 2. Feud. 47. (3) dominus Emphytēseos arg. §. 3. Inst. de loc. et. & conduct. l.i. & 2. C. de jure Emphyteut.

(d) Utile, quod & inferius dāß unteret niedere oder nūtzbare Eigenhūmb/ practicis dicitur est; qvando qvis habet plenum rei fructum, & competit (1) superficiatio, arg. l.73. §. 1. & l.74 ff. de rei vindicat. l.3. §. pen. de nov. oper. hunc. (2) Vasallo arg. 2. Feud. 8. vers. Rei autem, 2. Feud. 23. in fin. (3) Emphiteuticatio l.71. §. pen. & l. ult. de legat. i. junge Schneid. ad §. sing. ii. Inst. de rer. divis. Cæterum dominium minus plenum nominatim à veteribus Jctis usurpatum non legitur, teste Forster de dom. c.5. nec agnoscunt ex recentioribus Giphanius ad §. sing. Inst. de rer. divis. Treutler. vol. i. disput. 15. th. i. lit. g. Quibus iure merito contradicunt Bacchov. ad Treutl. dict. disp. 15. Zoësius d. acq. rer. dom. n.5. Wesenb. in par. ibid. num. 4. Multa enim à recentioribus facilioris explicationis gratia sunt ad inventa veteribus incognita; verba sunt Zoësi laudato loco:

XI

Ex accidenti dominium aliud est revocabile (a) aliud ita revocabile. (b)

(a) Illius refert exempla Dn. Hahn. ad Wes. de R. V. num. 3. scilicet, dominium ad certum tempus wiederkaufflich / vel sub certis conditionibus acquisitum; arg. l.66. eodem literas ejus tenoris exhibet Adamus Volckmannus de arte Notariatus part. i. cap 31. p. m. 145. item: dominium quod habet bona fidei possessor respectu alterius non domini arg. l.24. §. ult. ibi: quamdiu non evictus fundus fuerit de usur. hujus indolis est etiam illud quod maritus habet in re dotali constante matrimonio; potest enim uxor, si maritus vergat ad inopiam; vi hypothecæ civile ejus dominium revocare per l.30. C. de jure dotti.

(b) Hoc quale sit ex oppositi naturâ omnium restissime apparet:

XI

(a)

8

12

XI.

Causa efficiens principalis Dominii est ius (a) aut gentium (b) aut civile. (c) Acquirit autem jus nobis dominium vel sine facto nostro (d) vel facto aliquo accedente sive nostro sive alieno. (e)

(a) Jus enim omnium illorum, quae legitimè sunt, causa est, & quae à jure aberrant, ab eodem excluduntur, ut pro nullis habeantur *Wes. ad princ. Inst. de Rer. divis.*

(b) quod etiam distinctionem dominiorum introduxit *Iex hoc jure s. ff. de just. & jure.*

(c) Quid propterum est cujusque civitatis *Zoesius Comm. de acq. rer. dom. n. 6* *Wes ibid. num. 5.* De utroque jure loquuntur *Cajus & Cius in l. i. ff. de acq. rer. dom. & Just. Imperat. in §. singulorum ii. Inst. de rer. divis.* Unde modi acquirendi sunt vel naturales vel civiles, *de qvib. in thes. subseqq.*

(d) Nempe, quicquid ex re nostra nascitur, sine facto nostro nobis acquiritur, & rei nostræ accessio est, quæ ex ipsa re trahitur. Sic hereditatem nonnunquam sola lex & immediate defert, *L. lege 14. C. de legit. hered. t. t. Inst. de hered. qvæ ab intest. deferuntur.*

(e) Fit hoc immediate per nosmetipso. Et si res nullius sit, dominium jure gentium queritur occupatione; si vero alicujus est, traditione; (excipimus hic res hostium, quæ occupatione acquiruntur. *Zoes. de acq. rer. dom. n. 7.*) vel immediate per filios ac servos in potestate nostra existentes, *tit. Inst. per qvas pers. nob. acquir. per homines liberos L. liber homo 19. ff. de acq. rer. dom. per servos alienos bonâ fide qvos possidemus, per procuratorem §. 5. Inst. per qvas pers. nob. acquir. l. 13. ff. de acq. rer. dom.* Per negotiorum gestorem, per tutorem, Curatorem, per Syndicum *Pac. ad tit. Cod. per qvas pers. nob. acquir.*

XII.

Minus principalis causa Dominii sunt personæ, quæ dominium acquirunt. Possunt autem omnes acquirere, nisi speciatim prohibeantur (a) vel conditione personæ suæ (b) vel suæ ipsorum voluntate id non agant, ut sibi acquirant (c)

B 3

(a) Si

-iud (a)

(a) Sic enim in jure comparatum est, ut quoties queritur, quid alicui in jure concessum, ita definiendum sit, omnia cuivis licere, si leges non prohibeant, arg. leg. nec non 28. S. quod ejus 2. ff. ex quibus caus. Et permisum est quod non est prohibitum.

(b) Quibus commercium rerum omnino interdictum est, ideoque inhabiles & incapaces dicuntur l. 12. ff. de usur. idque vel ob naturam propter defectum animi, in personis furiosorum §. 8. Inst. de inutil. stipul. qui absentium loco habentur textus est in l. 2. § 3. ff. de jure Codicillorum l. 124. de reg. Jur. Assentium & infantium §. pupillus 10. Inst. de inutilib. stipul. l. in negotiis 5. ff. de reg. Jur. & omnia eorum, qui intellectu, iudicio & certo acquirendi proposito destituuntur. Propter vietum corporis quandoque, qui carent sensibus exterioribus illis, qui sunt necessarii ad perficiendam acquisitionem, ut mutus, surdus §. mutum 7. Inst. de inutil. stipul. qui tamen tacite consentire possunt l. 4. ff. de pactis l. in quibusunque 48. ff. de O. & A. vel ob legem, puta, in iis qui velle quidem possent, aut velle posse videntur, lex tamen voluntati eorum obstat; uti sunt impuberis, pupillus, quatenus eorum conditio acquirendo deterior fieret in pr. & §. 1. Inst. de auth. tut. §. nunc admonendi 2. Inst. quib. alienare licet vel non, l. 43. de O. & A. Prodigii, qui sua bona dilacerando & dissipando profundunt l. 1. ff. de curat. furios. dand. l. 18. ff. qui testam. facere possunt, de quibus tamen vid. Nov. Leon. 39. quamvis hi meliorem conditionem facere possint §. 9. Inst. de inutilib. stipul. in pr. Inst. de auth. tut. l. 3. de novat. Servi l. 17. de paenit. tit. de interd. & relegat. l. quod attinet 32. de reg. Jur. & omnes qui commercium juris Civilis non habent.

(c) Quales sunt omnes, qui eodem animo quid accipiunt, ut non sibi sed alteri acquirant. Quo minus enim sibi acquirant, voluntas refragatur acquirentis, l. si genero 26. C. de jur. dot. l. multum 6. in fin. C. si quis alteri vel sibi; Nam occupatio possessionis affectionem possidendi desiderat l. 3. §. 1. ff. de acq. possess.

XIII.

Causa Formalis est, proprietas in ipsius rei substantiam compara (a)

(a) Dixi.

(a) Diximus de eo supra ad thes. V. lit. d. quibus jungatur
Excell. Dn. Hahnus in Comm. ad Wesenb. de acquir. rer. dom. n. 3.
pg. m. 484. Et num. 11. eod.

XIV.

Causa materialis sunt res (a) omnes (b) videlicet corporales (c) mobiles & immobiles (d) extantes & futuræ (e) præsentes & absentes (f) nisi specialiter alienari prohibitæ reperiuntur (g)

(a) Rerum quoq; respectus non immerito habetur. Nec enim omnes eodem iure censentur, & idcirco rem aliquam affectaturo, opponi solet exceptio: Tibi non est jus habendi hanc rem, qvæ impedit litis contestationem l. inter stipulantem 83. §. sacram. ff. de V. O.

(b) Qvæ in acquisitionem deduci possunt, in commercio & usibus hominum esse, qvæ haberi & possideri possunt §. 2. Inst. de inutil. stipul. l. 62. de acq. rer. dom. l. 34. §. 1. de contrab. empt.

(c) Qvod rerum corporalium tantum sit dominium propriè sic dictum, id ostendit cum primis t. t. ff. de rei vindic. rerum incorporalium vindicatio contrà expressè negatur l. 56. sed. tit. add. Gotbofr. hic in vocula peculii lit. 11. junge etiam Dn. Hahn. Comm. ad Wes. de acq. rer. dom. num. 3. pg. m. 485.

(d) l. 20. Et seqq. de contr. empt. l. si rem 47. ff. de acq. poss. t. t. de rei vidie.

(e) Veluti fructus §. ea qvog; res 7. Inst. de legat. Item; cum qvæsi alea emitur l. nec emptio 8. §. 1. ff. de contr. empt. l. 22. de act. empti.

(f) L. 1. in fin. ff. de contr. emptione.

(g) Res qvædam in commercium acqürentis non veniunt (1) naturâ, ceu sunt impossibilia l. si stipulor. 35. Et l. continuus 137. §. 6. de V. O. l. 135. de reg. Jur. Similiter res sacræ, sanctæ, religiosæ §. 1. Inst. de usucap. l. 83. §. 5. de V. O. Res furtivæ, vi posses- sæ §. furtivæ 2. Inst. de usucap. l. 24. ff. d. t. Vel (2) Lege, uti sunt tes alienæ, t. t. C. de rebus alienis non alienaud. publicæ l. 83. §. 5. ff. de Verb. Oclig. Bona Ecclesiastica, Nov. 120. Et Nov. 7. cap. 1. §. 7. 8. Inst. de rer. divis. Litigiosæ ff. Et C. de litigiosis, Dotales, §. 1. Inst. qvib. alien. licet vel non tit. de fund. dotali. Hereditariæ vi- ventis l. pactum 15. l. 1. liest 19. C. de pactis

XV. His

His præmissis conseqvens esse videtur, ut ad modos sive titulos constituendi dominium progredamur. Sunt enim Dominii constituendi (a) tituli varii: veluti, Emptio. venditio (b) æstimatio (c) permutatio (d) mutuum (e) solutio (f) donatio (g) legatum (h) dos (i) stipulatio (k) pactio (l) investitura feudi (m) sed an etiam per sententiam? quæstionis est nodosæ. Qvod alii in pignore adjudicato simpliciter; (n) nos ad minimum in genere quoad præsumptionam dominii affirmamus. (o)

(a) Causæ constituendi dominii diligenter nobis expendendæ sunt: Ut enim obligatio nulla contrahitur, nisi eam causa justa prædat, ex quâ constet id actum inter contrahentes, ut alter alteri obligetur, *l. obligationum 3. l. in omnibus 55. ff. de Obl. & act.* Ita neq; absq; justâ traditionis causâ dominium transfertur. Ex hoc enim colligitur, dominum rem suam in alium transferre voluisse Qvod autem hæ sint causæ, probat *l.l. & seqq. ff. de publiciana in rem actione, & textus in l. nunquam nuda 31. ff. de acquir. rer. dom. l. pro soluto 46. ff. de usucap.*

(b) Qvamvis per Emptionem res non fiat mea sine tradizione *l. 20. C. de pactis.* nec qvi vendit eam cogatur facere meam, *l. si ita 25. §. qvi vendidit 1. ff. de contrab. emptione.* semper tamen in emptione hoc agitur, ut res fiat mea & venditor obligetur ad transferendum rei dominium, *Heigius ad rubr. Inst. de empt. & vend. ex VVesenb.*

(c) *l. quoties 5. C. de jure dotium, l. plerumq; 10. §. 5. ibi* qvia æstimatio venditio est, *ff. eod.* Hinc is, cui res dotis nomine æstimatō tradita est, habet potestatem eam vicissim alienandi *L. quod si 11. ff. de fundo dotali.*

(d) Esse titulum translativum, arg. *l.l. in fin. cum l. seqq. ff. de rer. permut. VVesenb. consil. 186. n. 14. docet.*

(e) *Gail. lib. 2. obs 12. n. 1. seq. per textum in l. 2. §. appellata 2. ff. de rebus creditis ubi mutuum dicitur, quod de meo tuum fiat, quod verbum, ut & tuum, suum, nostrum, ad jus dominii pertinet.* Notamus tamen cum Excellentissimo Dn. D. Suevo Antecessore hujus Academiæ desideratisimo ex *Vultej. l. de feud. 5. 7. n. 1. & 2. in Exercitationum feudalium sextâ & quidem asser-*

tione

tione primâ. Constitutionem & acquisitionem tempore in-
terdum simul esse, & in uno eodemque negotio vel rautuo
concurrere.

(f) l. ult. ff. quibus ex causis in possessionem eatur, l. si pre-
diuum 4. C. de evicitione.

(g) t. t. pro donato.

(h) t. t. pro legato.

(i) t. t. pro dote. L. 1. C. de fundo dotali. L. s. ego 9. §. 1. ff. de
jur. dot.

(k) t. t. de Verb. Obligat.

(l) Qvale est pactum retrovenditionis; nam qui sub hoc
pacto emit, dominus fit, l. 2. C. de pæt. interempt. ac vendit.
pactum legis Commissoriæ l. fin. ff. de leg. Comm.

(m) lib. 1. feud. tit. 25. lib. 2. de feudis tit. 1. vid. hic cumpri-
mis modo laudatum D. Suevum dicto loco hac thes. lit. e.

(n) Rauchb. part. 1. quest. 46. n. 18. Et Magnificus
D. Carpz. part. 3. Const. 16. def. 10. n. 8. per L. à Divo Pio 15. §. si pi-
gnoraz. ff. de re judicat. L. ult. §. si vero nemo 2. & seq. Cod. de
jure dominii impetr.

(o) L. sunt & aliez. §. 1. in fin. ff. de public. in rem action.
L. 7. pr. codem.

XVI.

Ab his causis differunt (a) modi acqirendi dominium,
qui omnino sunt duplices, vel naturales, vel civiles. (b)

(a) Vulgo dominii constitutionem, & ejus causas cum
acquisitione sive modis ejusdem acqirendi confundunt; Re-
ctius tamen ab aliis discernuntur ab invicem; fundamentum
ponimus in eo, quod sola traditio sine causa dominium non
transferat. per l. 31. ff. de acq. rer. dom. Econtrario nec solus
titulus, nisi sequatur traditio l. 15. C. de rei vindicat & in supra
laudata l. 1. & seqq. ff. de public. in rem act. quo etiam collimare
videtur Dn. Treutlerus dis. 20. thes. 2. lit. a. quod tamen Baccho-
vius ibidem restringit ad unicum traditionis modum, sed
perpetram. Hoc observatur etiam in feudis; ubi feudi con-
stitutionem, ab ejusdem acquisitione non separazione discer-
nunt,

C

nunt; Schneid. in epitome in usu feudorum part. 4. n. 1. Dnus D.
Svevus d. Exerc. feud. 6. assertione primâ. Sic aliter consti-
tuitur servitus l. ususfr. 6. §. i. & 2. ff. de usufr. aliter acquiritur
l. 3. princ. verb. dare ff. cod.

(b) §. singulorum ii. Inst. de rerum divis. §. fin. Inst. de usu
& habitatione, l. t. ff. de acqvir. rer. dom. Licet enim domi-
nium sit ex jure gentium, quoniam tamēn iurā & commer-
cia rerum postulant, ut non tantum cum peregrinis, sed et-
iam cum cīvibus contrahatur, factum est, ut quidam modi
sint naturales & communes inter omnes gentes, quidam vero
cīviles; de quib[us] thes. seqq. agemus:

XVII.

Primiū ergo modus (a) occupatio, ex ratione statutali
inter omnes homines peraqve observata, est: justa rei ap-
prehensiō, per quam habetur possessio naturalis, à qua domi-
nium rerum quondam cœpit. (b)

(a) Modi acqvirendi qui & quot sint non satis inter in-
terpretes convenit; explicari in Institutionibus duodecim re-
ferunt Contius & Theophilus; Wesenbec. de rerum divis. decem
& octo adfert; Mynsingerius eodem viginti. Melioris intelle-
ctus gratia omnes omnino ad generales quoſdam revocati
sunt; quorum Treutl. facit 4. Occupationem, traditionem,
acceptionem, specificationem vol. 2. disp. 20. thes. 2. Hahniius
duos: Occupationem seu apprehensionem & acceptionem
cum suis subdivisionibus, in Comm. ad Wef. d. acq. rer. dom.
n. 8. Alii tres constituunt modos 1. Occupationem à parte
acqvirentis, 2. Traditionem à parte alienantis & 3. accep-
tionem à parte rei. Zoes. in Comm. adff. de acq. rer. dom. n. b.
quæ divisio ipsi Hahnio loco supra laudato arridet, & nos
eam persequimur.

(b) Id enim quod nullius est, naturali ratione occupanti
conceditur l. 3. ff. de acq. rer. dom. Wesenb. Schneid. Myns. Borch.
& reliqui Institutionum explanatores. Occupatio in signi-
ficatu laxiori non tantum ad animalia (quod tamēn frequen-
tius in iure fieri solet) sed etiam ad prædia, agros, thesauros,

lapili-

Japillos in littore &c. porrigitur l. quod in littore 14. ff. de acq.
rer. dom. Strictius sumpta circa animalium apprehensionem,
nominatum circa venationem, aucupium, punctionem occu-
patur l. i. §. ult. d. a. 2. d. 15. §. fere igitur 12. ibi: capta, it: ibi:
capiat Inst. de rer. divis. vel circa hostium, rerumque quae il-
lorum sunt, capturam §. it: ea quae ex hostibus 17. Inst. de rer.
divis. l. naturalem 5. §. ult. l. transfugam 51. §. l. ff. d. a. 2. d. l. si
quod bello 28. junct. l. 21. ff. de capt. Et postlim. reversis. Sic
Cyrus Persarum Rex apud Xenophontem lib. 7. ait: νέμετος οὐ πάσιν αὐθεώποις αἴδητος θέτιν, ὅταν πολεμούτων πόλις αλλά,
τῶν εἰλίντων εἴναι καὶ τὰ σφίματα τῶν σὺ τῇ πόλει, καὶ τὰ γερ-
ματα.

XVIII.

Traditio est translatio possessionis. (a) In quâ ex parte
tradentis (b) ex parte accipientis (c) & intuitu ipsius rei (d)
certa quædam occurunt requisita. Estq; vel vera vel quasi
seu ficta. (a)

(a) arg. l. 3. pr. ff. de act. empt. Dicunt alii esse de ma-
nu in manum dationem, quæ descriptio vel ideô incommo-
da est, quod in locato, deposito, commodato, res de manu
in manum transferatur, nec tamen sit traditio. Zoef. de acq.
rer. dom. num. 82.

(b) Ex parte tradentis requiritur, facultas, quam ha-
bent rerum domini, utpote quibus tantum est arbitrium su-
per res sua pro iubitu disponendi. Tutorum & Curatorum,
qui loco dominorum sunt, restrictior est potestas, cum nec
mobiles res pretiosiores alienare possint l. 22. C. de administ.
tutor. Procuratoris ex mandato domini facta traditio effe-
ctum suum conseqvitur l. quâ ratione 9. §. nihil autem 4. de acq.
rer. dom.

(c) Ex parte accipientis æqvè ut in tradente requirimus
voluntatem, cum æqvum non sit, ut liber homo cogatur ali-
quid facere, aut admittere in se invitus in actibus iis, in qui-
bus utriusq; consensum intervenire oportet, Zoef. ad ff. d. a. 2.

d. num. 84. & 85. Cui non obstat, qvod dominis etiam invitatis à servis acquiratur l. etiam invitatis 32. dict. tit. l. servus 62. de V. O. cum id contingat mediatè & ex consequenti vi potestatis dominicæ.

(d) Res qvæ veniunt in commercium omnes tradi & acquiri possunt, nisi lege aut testamento aut conventione alienari prohibitæ sint, l. fin. C. de rebus alien. non alienand.

(e) Qvanquam ad dominii translationem traditione verâ sive fictâ opus sit regulariter, per l. 20. C. de pactis. Contingit tamen in qvibusdam casibus, ut immedietè transferatur dominium, e, g. in donatione Ecclesiæ facta l. 23. C. de SS. Ecclesias, in societate universorum bonorum l. i. §. 1. & l. 2. ff. pro socio, in donatione mortis causâ l. 2. de publ. in rem. act. in legato l. 64. de furt. in hereditate l. 26. de acquir. hereditate.

XIX.

Jure qvoq; naturali acquirimus accessione (a) qvæ nihil aliud est qvam modus acquirendi ex eo, qvod ratione rei nobis accedit.

(a) per reg. Accessorim, 42. de reg. Fur. in sexto l. in rem 23. §. item quæcunq; §. de rei vindic. Eaqve est vel simplex vel mixta. Ista rursus est vel naturalis vel artificialis. Naturalis est, qvando sine hominum labore intuitu rei nostræ nobis aliquid accedit, qvod fit (1) procreatione animalium §. in pœnudem fructu 37. Inst. de rer. divis. Sic jure naturæ illegitimus partus sequitur ventrem & ejus dominium l. 24. ff. de statu hominum; Ergo cuius est venter, ejusdem erit partus l. 5. § 2. ff. de rei vind. (2) Alluvione, qvando ita latenter flumen detrahit fundo alicujus & alterius adjicit, ut non possit animadverti, quantum qvovis temporis momento adjectum sit, ideoq; qvod sic fundo nostro accedit, J. G. fit nostrum l. 7. adeo §. 1. l. 12. 16. 30. 38. 56. ff. de acq. rer. dom. (3) Coalitione, qvæ est accessio, qvâ in sensu incurrit, quantum fundo nostra adjicitur, sicq; aut etimes nomen generis & est, qvando

parz

Pars aliquā uno impetu abrepta fundo meo adūcitur, qvæ
prioris Domini manet l.7. §.2. ff. de acq. rer. Dom. fit autem
mea; si tam diu cohæreat fundo meo; ut cum terra coalescat
d. l.7. §.2. & l.9. §.2 de damn. infetto. Vel mutat nouen
generis & dicitur Implantatio, qvæ fit qvando qvis plantare
in solo meo ponit, qvæ mea fit non tantum interveniente eo
facto, sed cumprimis coalitione subsequta §. si Titius 32.
Inst. de rer. divis. vid. Bacch. ad Treutl. Vol.2. disp. 20. thes. 5.
lit. D. (4) Alvei destitutione, qvæ facit, ut is à flumine
relictus pro modo latitudinis possessiones propè ripam ha-
bentibus acquiratur §. 23. Inst. de rer. divis. l.7. §.5. de acq.
rer. dom. (5) Insula nata; qvæ voculâ veniunt sèpius in
jurâ nostro ædes ab aliis distinctæ, ita ut communes cum vi-
cinis parietes non habeant: Verius tamen, qvomodo &
hic capit, indigitat istum locum, qui aqvis ambitus; at-
qve sic est vel è mari enata, qvæ ad occupationem pertinet,
vel in flumine, qvæ ponitur in accessione naturali Zoes. de
acq. rer. dom. n.36. qvæ ipsa si in medio fluminis sit, cedit
prædia possidentibus ab utraq; ripæ parte; si alteri parti sit
proximior huic soli cedit non tantum proprietate sed etiam
usu l.7. §.3. d. a.2. d. §.22. Inst. de rer. divis. l.29. dicto tit. Artificialis accessio fit (1) specificatione §. cum ex aliena 25. Inst.
b. tit. & ibi Mynsing. l. adeò 7. §. cum qvis 7. de acqvirend. rer.
dom. (2) intextura §. fitamen 26. Inst. de rer. divis. (3) Ferru-
minatione, qvæ fit per eandem materiam; & applumbata
tura, qvæ fit per diversam l. in rem actio 23. §. item qvæ-
cungj de rei vind. (4) Confusione §. si duorum 27. Inst. de
rer. divis. l.7. §. voluntas 8. ff. de acquir. rer. dom. l.3. §. Pom-
ponius 2. cum duabus leg. seqq. ff. de rei Vind. (5) Commix-
tione per §. quod fit 28. Inst. de rer. divis. Donell. lib. 4. Comm.
c.30. Wesenb. Borcholt. hic. (6) ædificatione, qvicquid enim
solo inædificatur, solo cedit l.7. §. cum in suo 10. ff. d. a. 2. d.
Vves. in parat. eod. n.9. (7) scripturâ per l.9. §. literæ 2. ff. eod.
l.3. §. interdum pen. ff. ad exhibendum. Regula ista, quod
accessorium sequatur naturam sui principalis, antiquitus et-

sam militabat in picturā per l. 23. §. 3. ff. de rei vindicat ac
verò antiquata nunc ista lex per §. 34. Inst. de rer. divis. ita
ut hodie tabula cedat picturæ. Mixta accesio fit perce-
ptione fructuum à bonæ fidei possesore, qvi fructus ex re
alienâ percipiendo omnes suos facit l. bona fidei 48. ff. d.
acquir. rer. dom. Zoesius hic num. 62. & scqq.

XX.

Civiles modi sunt, qvi tantum inter Cives Romanos
lege quadam sunt recepti, ijq; sunt vel rerum singularum, ut
usucapio (a) seu longi temporis possessio; vel universarum, ut
successio. (b)

(a) Præcipuus de Jure civili res singulas acquirendi
modus est usucapio seu præscriptio, qvæ hodierno Jure
cum usucapione est eadem l. unica C. de usucap. transf. Est
autem acquisitio dominii Civilis §. fin. Inst. de usu & habi-
tatione, Donell. lib. 5. Comm. c. 5. ex justâ rei possessione
l. 3. l. 25. ff. de usucap. per legitimum tempus continuata,
d. l. 3. l. 20. cod. §. diutina 12. Instit. d. tit. Et quidem jure
Civili i. e. leg. 12. tabb. constitutum est, ut res mobiles, an-
no, immobiles biennio tantum in Italico solo usucapiantur;
Jure verò novo & in tempore & loco mutatio facta est;
ut res mobiles triennio, immobiles decennio aut vicennio
sine ullâ differentiâ loci acquirantur l. unica C. de usucap.
transf. §. 1. Inst. de Usucap.

(b) Per universitatem rerum dominia qværuntur succes-
sione, eaq; vel civili vel præatoria, l. 1. in fin. ff. de mun. & honor.
Vid. supr. thes. 8. lit. a. Utraqve verò vel ex Testamento con-
tingit, vel ab intestato l. lege 130. ff. de V. S. l. 3. §. de illo ff. pro
ficio.

XXI.

Dominium multis modis probati (a) potest; Ex causa
lis vel titulis, tam naturalibus, qvam civilibus (b) instru-
men-

mentis Emptionis (c) potest etiam probatio fieri instrumento investitutæ (d) Emphytenseos (e) sed & qvibuscunq; aliis legitimis probationibus, veluti præscriptione (f) Testibus; fama item publicâ & antiquâ (g) aliisq; indicis & argumentis (h)

(a) Dominii difficultem ac periculofam esse probationem asserit, *Vasq; lib. 2. Controv. 77. n. 5.* qvia iuris est, non facti, in sensu corporeo non incurrit, sed solo intellectu & iudicio percipitur, cum injure constat: sic etiam, qvam quam comparate, concludit *Magnif. Dn. Carpz. p. 1. Const. 16. def. 24 n. 6.* Dominii probationem esse difficultorem quam possessionis: Hinc consultius judicatur possessorio quam petitorio iudicio agere; longè enim commodius censetur possidere & ad onera petitoris adversarium compellere *I. 24. Is, qui destinavit ff. de rei vindic. Gal. 2. Observ. 26.*

(b) Egitus de his causis-thesibus præcedentibus.

(c) *I. proprietatis 4. C. de probat. & I. cum super eo. C. de rei vindic.* cum aliis adminiculis requisitis ad acquisitionem dominii: *cum res 12. C. de probat.*

(d) Præsertim quando justificatur ex titulo veterum authorum, *Wesenb. Cons. 21 n. 5.*

(e) *Bl. in l. i. in fin. C. de fideicomm.* quem laudat *Wesenb. in par. de atq. rer. dom. n. XI.* aut alterius tituli translativi, ex quo traditio facta sit.

(f) Præscriptione legitimi temporis probatur potissimum dominum, *Vasq. lib. 2. illust. controv. c. 51. num. 16. cum seqq.* Hic occurrit ista quæstio, an ex possessione quis præsumatur Dominus? Qvod affirmamus cum *Magnifice Dno. Carpz. p. 2. c. 14. d. 25. n. 9.* ubi allegat *I. 2. C. de probationibus, ult. C. de rei-vindicatione.*

(g) idoneam scientiæ causam allegantibus; item, fama antiquâ & publicâ *Wes. in par. d. 4. 2. d. n. XI.*

(h) *I. indicia 19. C. de rei vindicatione.* Fructuum perceptione quomodo dominium probetur, ostendit *Vasq. illust. contr. lib. 2. c. 57.*

XXII. F.

Finis Dominii in eo consistit, ut rerum proprietate constituta dominia certa sint, litem ac contentionum materia tollatur, ut suo quisque tuto & securè uti frui possit. (a)

(a) Maximè enim Reipubl. interest, ne dominia regum in increto sint, *i.e. ff. de usucap.* ne privatorum bona dispiantur; alia plura huc facientia congesit Bodin. *lib. 1 de Republ. c. 2.* & naturalis ratio suaderet, ut suum quisque teneat, communitas verò per se ipsa dissidiorum parens saepius à J. C. Tis nuncupatur *i.e. cum pater 77. §. dulcissimis 20. ff. de legatis 2. & lib. in re communi 26. ff. de servitutibus Urbanorum prediorum,* & ideo ex hac causà nemo compellitur detineri in communione *i.e. fin. C. communi dividendo. lib. 17. hoc judicium 14. §. si conveniant 2. ff. comm. dividund.* Summo igitur jure & merito Platonicam bonorum communionem, quia multum à naturā abludit, improbatus suffulti authoritate Aristotelis *lib. 2. Pol. c. 2.* cum natura nil fermè vehementius appetat, quam proprietatem rerum, ut quo magis proprium aliquid sit, eò etiam sit nobis carius.

Effectus quem Dominium parit diversus est pro diversitate dominii, quod quis habet vel plenum (a) vel minus plenum.

(a) Totum jus nostrum consistit aut in acquirendo aut in conservando, aut denique in diminuendo *i.e. fin. ff. de LL.* Is certè, qui plenum habet dominium, (1) usumfructum habet quem vocamus causalem *i.e. 21. §. 3. de exceptione rei judicatae.* (2) jus possessionis *i.e. 12. §. 1. de acquir. posses.* (3) facultatem alienandi; Nihil enim tam convenienter est naturali aequitati, quam voluntatem dominii volentis rem suam in aliud transferre ratam haberi *§. per traditionem*

40. Inst.

40. Inst. de rer. divis. & suæ quisque rei moderator & arbitr^r est l. in re mandata 21. Cod. mandaati, qvod jus nec patet sibi adimere potest Dominus l. nemo b*1.* ff. de pactis; ratio est, qvod alienatio quidam rei fructus sit l. utitur 38 de usufructu, quo debitorem sibi acquirere potest l. si pignore 54. §.l ff. de furtis.

(b) Qvi minus plenum dominium habet, is aut habet proprietatem nudam & facultatem alienandi ex directo dominio descendente; aut naturalem rei possessionem, & usumfructum in re aliena constitutum ex utili dominio; Est enim integrum unicuique alium suæ dominationis in re participem facere l. 12. §. 2. ff. de usufructu. Insignis insuper dominii effectus est, qvod, sicuti rei nostræ posses- sio nobis ablata sit, eam vel directâ vel utili vindicatione recuperare queamus l. officium 9. l. 23. de rei vindicatione.

XXIV.

Cognata Domini sunt; Jus qvod patri concessum in liberos, (a) Marito in uxorem (b) quasi dominium (c) Huc pertinet etiam jus, quo ratione interesse ad nos res per- tinere dicitur (d) & deniq; Dominium qvod alterius nomine obtinemus. (e)

(a) l. 1. §. 2. ff. de rei Vindicat. §. interdum 9. Inst. de Obligat. qvæ ex delicto nascuntur, tit. C. de patribus qvæ filios suos distraxerunt, qvod familiæ jus dicitur.

(b) l. pronunciatio 195. §. 2 ff. de V. S. unde in mariti ma- nu mancipioq; dicitur, aut in ejus, incujus maritus, manus esse.

(c) Qvod habet qui ex justo titulo bonæ fidei est pos- sesor §. namq; 4. Inst. de action.

(d) l. Verbum 181. ff. de V. S. l. 9. §. fin. ff. de edendo, unde
D domi-

dominus litis dicitur l. pen. ff. si quis cauit. Iud. fist. l. 9. §. ult. ff. de edend.

(e) Qvo nomine veniunt tutores & curatores futiō-
forum textus in lege 56. §. qvi tutelam 4. ff. de furt. l. 157. ff. de
regul. Juris.

XXV.

**Contraria sunt, qvibus Dominii jura vel amittuntur,
puta, alienatione (a) authoritate Magistratus (b) delicto
(c) morte (d) vel diminuuntur adempta potestate alienandi,
Testamento vel Lege. (e)**

(a) Iis modis desinunt esse dominia nostra qvibus
acqviruntur l. 1. in fin. ff. pro derelicto. Quemadmodum
enim feræ captæ in venatione, aucupio vel piscatione fiunt
occupantium: Ita qvando custodiam nostram evadunt,
& in naturalem libertatem se recipiunt, Dominus jus do-
minii amittit prout ex §. feræ 12. Inst. de rer. divis. l. 3. §. 2.
& l. 5. ff. de acquir. rer. dom. apparet. Idem judicandum
est de aliis modis ex jure Gentium vid. tit. ff. & Inst. de rer.
divis. & tit. ff. d. acq. rer. dom. Sic de J. C. amittuntur
creptitia t. C. de his qvibus ut indignis. Caduca l. unica C.
de cad. toll. Consolidata §. pen. & ult. Institut. de usufruct.

(b) à Magistratu etiam qvandoqve dominis rerum
suarum dominium adimitur & in alium transfertur l. 30.
§. item cum 2. ff. de acq. possess. tot. tit. C. de jure Domini
imperando. Donellus 5. Comm. 5. Comm. 3. & ibid. Hilliger,
in notis.

(c) Tit. C. de bon. prescriptorum. deinde ob factum
sub poena privationis bonorum prohibitum l. pen. & ult.
C. de rescind. vend. Similiter ob vitium ingratitudinis do-
natarii §. 2. 3. Inst. de donat. Filii emancipati l. unica C. de
ingratis liberis, Nov. 115. c. 2. & si qvæ sunt similia.

(d) Mog-

[d] Morte quoque perimitur dominium. Nam mors
omnia solvit Nov. 22. c. 20. vid. ibid. Gothofr. copiosius di-
sputatitem.

[e] Interdum etiam imminuitur tantum dominium,
non protinus perditur ademtā videlicet dominis alienandi
facultate, quod fit quando testator rem propter certas per-
sonas & causas vetuit alienari l. 114. §. Divi 14 ff. de legat. i.
l. 77. §. libertis 27. ff. de leg. 2. quomodo vel jure vel con-
ventione fiat imminutio vid. supr. thes. 5. lit. d. plures modos
amissionis videre est apud Donell. lib. 9. comm. 15. &
16. comm. 16. & seq. & 11. Comm. 17.
& seq.

Regum Regi & Domino Dominantium
sit Laus, Honor & Gloria.

Hilary Regis & Dolino Gomberg
Julian Hobson, George